DUBBA · OYSS HAZIRLIK
9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2
Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Adı Soyadı: .....
Sınıf / No: .....
Puan: .....

Telefonda aç: süreli çöz, paylaş

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Bir doğa belgeselinde, bir ırmağın denize ulaştığı delta ovası şöyle anlatılmaktadır (kurgusal):

> *"Irmak, dağlardan taşıdığı çamur ve kumu burada bırakarak denize doğru her yıl biraz daha ilerleyen geniş bir ova oluşturmuş. Ovanın deniz tarafında sazlıklarla çevrili sığ göller, kıyıda ise rüzgârın biriktirdiği kumullar uzanıyor. Kışlar ılık ve yağışlı geçtiği için göller her kış binlerce göçmen kuşa ev sahipliği yapıyor. Ovanın iç kesimlerinde pirinç ve mısır tarlaları, tarlaların arasında ırmaktan su taşıyan sulama kanalları görülüyor. Kıyıdaki balıkçı köyünün küçük limanından sabahları tekneler açılıyor. Son yıllarda köyün çevresine yazlık siteler kurulmuş, ovayı kente bağlayan yol genişletilmiş; baharda düzenlenen kuş gözlem turları için her yıl daha çok ziyaretçi geliyor."*

Metinde geçen bazı unsur ve faaliyetler aşağıda numaralanmıştır.

- **I.** Irmağın taşıdığı çamur ve kumla ovanın denize doğru ilerlemesi
- **II.** Sazlıklarla çevrili sığ göller
- **III.** Pirinç ve mısır tarlaları ile sulama kanalları
- **IV.** Kışların ılık ve yağışlı geçmesi
- **V.** Balıkçı köyü ve küçük liman
- **VI.** Kuş gözlem turları için gelen ziyaretçiler

1.1. Numaralanmış unsur ve faaliyetlerin her birinin **doğal** mı **beşerî** mi olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Doğal / Beşerî
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

1.2. Ovadaki sazlık alanların son yıllarda daralması ve göçmen kuş sayısının azalması sorununu araştıracak bir çalışma grubuna coğrafyanın hangi alt dallarından **iki** uzman alınmalıdır? Alt dalların adlarını ve her birinin bu sorunda **neyi inceleyeceğini** yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

2. Bir öğrenci, coğrafyanın alt dallarıyla ilgili hazırladığı çalışma notlarında aşağıdaki tabloyu oluşturmuştur. Tablodaki satırlardan **üçünde** hata vardır.

No	Alt dal	İnceleme konusu	Etkileşimde olduğu bilim
I	Klimatoloji	Yer şekillerinin oluşumu ve dağılışı	Meteoroloji
II	Hidrografya	Denizler, göller ve akarsular	Limnoloji
III	Nüfus coğrafyası	Nüfusun dağılışı ve hareketleri	Arkeoloji
IV	Kültürel coğrafya	Toplumların dil, din ve mimari özelliklerinin mekânla ilişkisi	Antropoloji
V	Biyocoğrafya	Toprakların oluşumu ve dağılışı	Botanik
VI	Siyasi coğrafya	Siyasi olayların mekâna bağlı farklılıkları	Uluslararası ilişkiler

2.1. Hatalı satırların numaralarını yazınız ve her satırdaki hatayı düzelterek doğrusunu yazınız.

2.2. Bir ilin son yirmi yılda orman alanlarında meydana gelen değişimi araştıran bir coğrafyacının kullanabileceği **iki** coğrafi tekniği yazınız ve her birinin bu araştırmada nasıl kullanılacağını açıklayınız.

3. İç Anadolu'da bir köyde (kurgusal) içme ve kullanma suyunu sağlayan kuyuların su seviyesi son yıllarda her yıl biraz daha düşmüştür. Köy halkı çözüm olarak daha derin bir kuyu açmayı planlamaktadır. Köye davet edilen bir coğrafyacı, köyün bulunduğu havzayı haritalar ve uydu görüntüleri üzerinde incelemiş; köyün yukarısındaki ovada son on yılda sulu tarıma geçildiğini ve yüzlerce yeni kuyu açıldığını, havzayı besleyen dağlık alanda kar yağışlı gün sayısının azaldığını, köydeki kuyuların bu ovayla aynı yer altı suyunu paylaştığını belirlemiştir. Coğrafyacı, daha derin bir kuyunun sorunu birkaç yıl ertelemekten öteye geçmeyeceğini söylemiştir.

3.1. Coğrafyacının bu sonuca ulaşırken kurduğu **mekânsal ilişkilerden iki** tanesini, metindeki bilgilere dayanarak açıklayınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

3.2. Köy halkının düşündüğü çözümün neden kalıcı olmadığını coğrafi bakış açısıyla açıklayınız ve havzadaki su sorununa yönelik **bir** kalıcı çözüm önerisi yazınız.

4. Coğrafya biliminin gelişimini araştıran bir öğrenci, kütüphane ve genel ağ kaynaklarından topladığı bilgileri aşağıdaki kartlara yazmıştır. Kartlarda bilim insanlarının adları ve yaşadıkları çağlar belirtilmemiştir.

Kart	Toplanan bilgi
I	İki şehirde güneş ışınlarının yere düşme açısını karşılaştırarak Dünya'nın çevresini hesaplamış; "coğrafya" sözcüğünü ilk kullanan bilgin olarak bilinir.
II	Sicilya'daki Norman kralı için gümüş bir levha üzerine o güne kadar bilinen dünyanın haritasını yapmış; haritaya eşlik eden coğrafya kitabı yazmıştır.
III	Akdeniz kıyılarını, limanlarını ve denizcilere yol gösteren bilgileri *Kitab-ı Bahriye* adlı eserinde toplamış; bir dünya haritası çizmiştir.
IV	Güney Amerika'daki gezilerinde bitki örtüsü, iklim ve yükselti arasındaki ilişkiyi ölçümlerle ortaya koymuş; modern coğrafyanın kurucularından sayılır.
V	Bilinen yerlerin enlem ve boylamlarını listeleyen, dünya haritalarıyla birlikte yüzyıllarca kullanılan *Coğrafya* adlı eseri yazmıştır.
VI	Dünya'nın yarıçapını kendi geliştirdiği bir yöntemle ölçmüş; Hindistan'ı tanıtan eseriyle tanınır.

4.1. Her karttaki bilginin hangi bilim insanına ait olduğunu ve bu bilim insanının yaşadığı **tarihî çağı** aşağıdaki tabloya yazınız.

Kart	Bilim insanı	Çağ
I		
II		
III		
IV		
V		
VI		

4.2. Orta Çağ'da Müslüman bilginlerin coğrafya bilimine büyük katkı yapmasında etkili olan ihtiyaç ya da gelişmelerden **iki** tanesini yazınız.

5. Bir öğrenci, bir doğa koruma alanının **1/50.000** ölçekli haritası üzerinde aşağıdaki ölçümleri yapmıştır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Ölçülen	Haritadaki değer
Gölün en uzun yerinin uzunluğu	6 cm
İki ziyaretçi tesisi arasındaki yürüyüş parkurunun uzunluğu	18 cm
Orman alanı	4 cm²

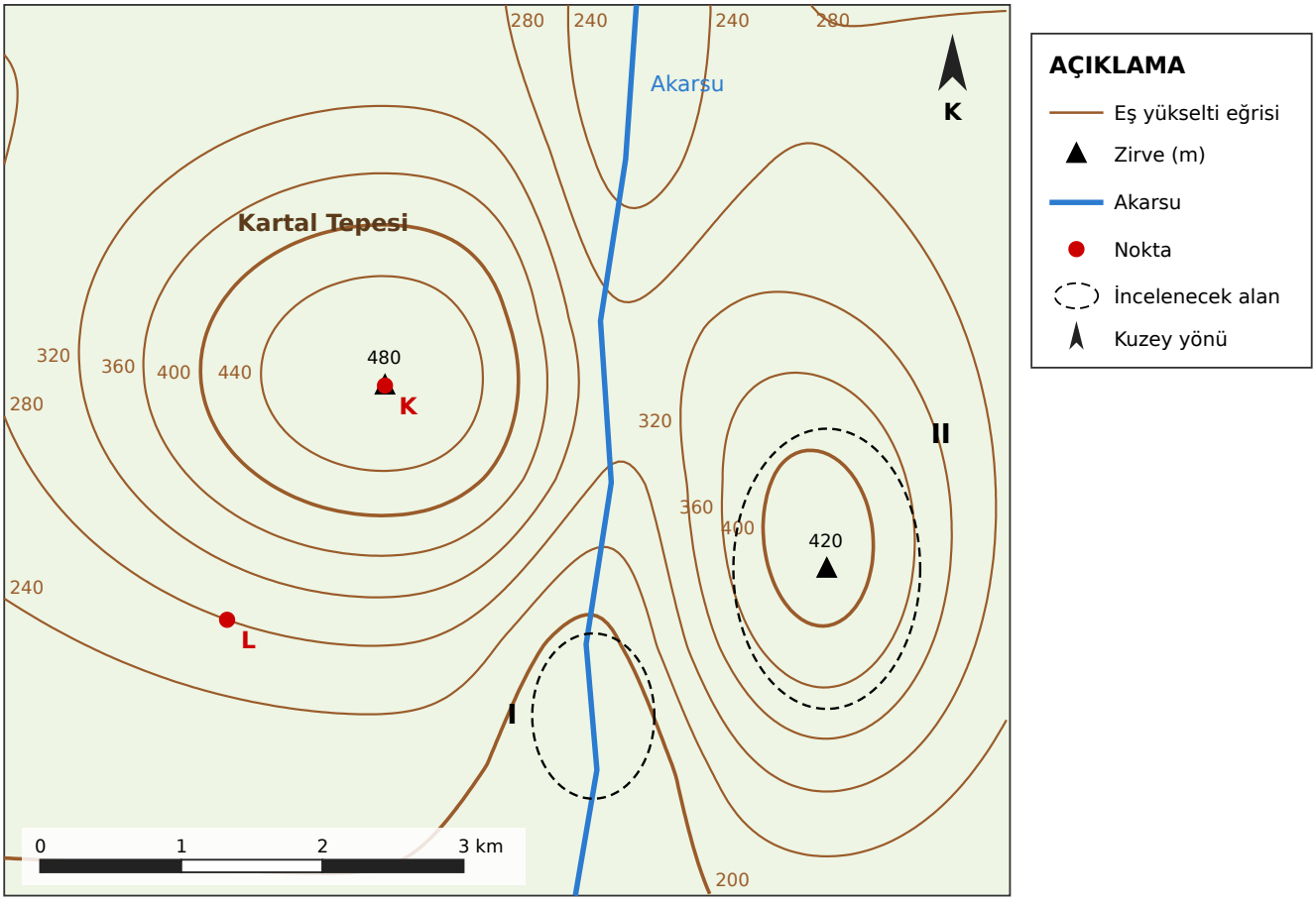
5.1. Yürüyüş parkurunun gerçek uzunluğu kaç kilometredir? İşleminizi gösteriniz.

5.2. Orman alanının gerçek büyüklüğü kaç kilometrekaredir? İşleminizi gösteriniz.

5.3. Aynı alan **1/200.000** ölçekli bir haritada çizilseydi gölün uzunluğu kaç santimetre olurdu? Bu iki haritadan hangisinde ayrıntı daha fazladır? Nedenini yazınız.

6. Şekil 1'de kurgusal bir arazinin topoğrafya haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları cevaplayınız.

Şekil 1. Kurgusal bir arazinin topoğrafya haritası

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.1. Haritada eş yükselti eğrileri kaç metrede bir geçirilmiştir? L noktasının yükseltisi kaç metredir?

6.2. Akarsu hangi yöne doğru akmaktadır? Haritadaki kanıtla gerekçelendiriniz.

6.3. K ve L noktaları arasındaki kuş uçuşu uzaklık kaç kilometredir? K noktasından L noktasına doğru ortalama eğim yüzde kaçtır? İşleminizi gösteriniz.

6.4. Haritada I ve II ile gösterilen alanlardaki yer şekillerinin adını yazınız. Her birini eş yükselti eğrilerinin bu alanlardaki biçimiyle gerekçelendiriniz.

7. Türkiye'nin coğrafi konumuyla ilgili bazı ifadeler aşağıda numaralanmıştır.

- **I.** Türkiye'de güneş ışınları yıl boyunca hiçbir zaman dik açıyla düşmez.
- **II.** Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin gemileri açık denizlere Türk boğazlarından geçerek ulaşır.
- **III.** Türkiye'nin en doğusunda güneş, en batısına göre yaklaşık 76 dakika önce doğar.
- **IV.** Türkiye; Asya, Avrupa ve Afrika arasındaki hava, kara ve deniz ulaşım yollarının kesişim alanındadır.
- **V.** Türkiye'de yaz aylarında gündüzler gecelerden uzundur.
- **VI.** Türkiye, komşularının birçoğuyla ortak tarih ve kültür bağlarına sahiptir.

7.1. Her ifadenin Türkiye'nin **mutlak** konumuyla mı **göreceli** konumuyla mı ilgili olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Mutlak / Göreceli
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

7.2. Türkiye'de ulusal saat, 45° doğu meridyeninin yerel saatine göre ayarlanmıştır. Ulusal saat 09.00 iken yaklaşık 27° doğu meridyeni üzerindeki Edirne'de yerel saat kaçtır? İşleminizi gösteriniz.

7.3. Göreceli konum zaman içinde değişebilir. Türkiye'nin göreceli konumunda son yüzyılda değişen bir özelliği örnek vererek açıklayınız.

Cevap anahtarı: çözdükten sonra okut.
Her maddenin tam puan ölçütü, kısmi ve sıfır puan durumu, olası yanıt. Kendini puanla, aynı sayfadan 40 dakikalık sayaçla yeniden çöz.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif

DUBBA · OYSS HAZIRLIK **CEVAP ANAHTARI**

9. Sınıf Coğrafya Dersi 1. Dönem 1. Ortak Yazılı Sınavı · Senaryo 2

Süre: 40 dakika · Her sorunun puanı yanında yazılıdır.

Anahtar ve sorular çevrim içi

9. Sınıf Coğrafya · 1. Dönem 1. Ortak Yazılı (Senaryo 2)

1. Bir doğa belgeselinde, bir ırmağın denize ulaştığı delta ovası şöyle anlatılmaktadır (kurgusal):

> *"Irmak, dağlardan taşıdığı çamur ve kumu burada bırakarak denize doğru her yıl biraz daha ilerleyen geniş bir ova oluşturmuş. Ovanın deniz tarafında sazlıklarla çevrili sığ göller, kıyıda ise rüzgârın biriktirdiği kumullar uzanıyor. Kışlar ılık ve yağışlı geçtiği için göller her kış binlerce göçmen kuşa ev sahipliği yapıyor. Ovanın iç kesimlerinde pirinç ve mısır tarlaları, tarlaların arasında ırmaktan su taşıyan sulama kanalları görülüyor. Kıyıdaki balıkçı köyünün küçük limanından sabahları tekneler açılıyor. Son yıllarda köyün çevresine yazlık siteler kurulmuş, ovayı kente bağlayan yol genişletilmiş; baharda düzenlenen kuş gözlem turları için her yıl daha çok ziyaretçi geliyor."*

Metinde geçen bazı unsur ve faaliyetler aşağıda numaralanmıştır.

- **I.** Irmağın taşıdığı çamur ve kumla ovanın denize doğru ilerlemesi
- **II.** Sazlıklarla çevrili sığ göller
- **III.** Pirinç ve mısır tarlaları ile sulama kanalları
- **IV.** Kışların ılık ve yağışlı geçmesi
- **V.** Balıkçı köyü ve küçük liman
- **VI.** Kuş gözlem turları için gelen ziyaretçiler

1.1. Numaralanmış unsur ve faaliyetlerin her birinin **doğal** mı **beşerî** mi olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

No	Doğal / Beşerî
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

1.2. Ovadaki sazlık alanların son yıllarda daralması ve göçmen kuş sayısının azalması sorununu araştıracak bir çalışma grubuna coğrafyanın hangi alt dallarından **iki** uzman alınmalıdır? Alt dalların adlarını ve her birinin bu sorunda **neyi inceleyeceğini** yazınız.

2. Bir öğrenci, coğrafyanın alt dallarıyla ilgili hazırladığı çalışma notlarında aşağıdaki tabloyu oluşturmuştur. Tablodaki satırlardan **üçünde** hata vardır.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

No	Alt dal	İnceleme konusu	Etkileşimde olduğu bilim
I	Klimatoloji	Yer şekillerinin oluşumu ve dağılışı	Meteoroloji
II	Hidrografya	Denizler, göller ve akarsular	Limnoloji
III	Nüfus coğrafyası	Nüfusun dağılışı ve hareketleri	Arkeoloji
IV	Kültürel coğrafya	Toplumların dil, din ve mimari özelliklerinin mekânla ilişkisi	Antropoloji
V	Biyocoğrafya	Toprakların oluşumu ve dağılışı	Botanik
VI	Siyasi coğrafya	Siyasi olayların mekâna bağlı farklılıkları	Uluslararası ilişkiler

2.1. Hatalı satırların numaralarını yazınız ve her satırdaki hatayı düzelterek doğrusunu yazınız.

2.2. Bir ilin son yirmi yılda orman alanlarında meydana gelen değişimi araştıran bir coğrafyacının kullanabileceği **iki** coğrafi tekniği yazınız ve her birinin bu araştırmada nasıl kullanılacağını açıklayınız.

3. İç Anadolu'da bir köyde (kurgusal) içme ve kullanma suyunu sağlayan kuyuların su seviyesi son yıllarda her yıl biraz daha düşmüştür. Köy halkı çözüm olarak daha derin bir kuyu açmayı planlamaktadır. Köye davet edilen bir coğrafyacı, köyün bulunduğu havzayı haritalar ve uydu görüntüleri üzerinde incelemiş; köyün yukarısındaki ovada son on yılda sulu tarıma geçildiğini ve yüzlerce yeni kuyu açıldığını, havzayı besleyen dağlık alanda kar yağışlı gün sayısının azaldığını, köydeki kuyuların bu ovayla aynı yer altı suyunu paylaştığını belirlemiştir. Coğrafyacı, daha derin bir kuyunun sorunu birkaç yıl ertelemekten öteye geçmeyeceğini söylemiştir.

3.1. Coğrafyacının bu sonuca ulaşırken kurduğu **mekânsal ilişkilerden iki** tanesini, metindeki bilgilere dayanarak açıklayınız.

3.2. Köy halkının düşündüğü çözümün neden kalıcı olmadığını coğrafi bakış açısıyla açıklayınız ve havzadaki su sorununa yönelik **bir** kalıcı çözüm önerisi yazınız.

4. Coğrafya biliminin gelişimini araştıran bir öğrenci, kütüphane ve genel ağ kaynaklarından topladığı bilgileri aşağıdaki kartlara yazmıştır. Kartlarda bilim insanlarının adları ve yaşadıkları çağlar belirtilmemiştir.

Kart	Toplanan bilgi
I	İki şehirde güneş ışınlarının yere düşme açısını karşılaştırarak Dünya'nın çevresini hesaplamış; "coğrafya" sözcüğünü ilk kullanan bilgin olarak bilinir.
II	Sicilya'daki Norman kralı için gümüş bir levha üzerine o güne kadar bilinen dünyanın haritasını yapmış; haritaya eşlik eden coğrafya kitabı yazmıştır.
III	Akdeniz kıyılarını, limanlarını ve denizcilere yol gösteren bilgileri *Kitab-ı Bahriye* adlı eserinde toplamış; bir dünya haritası çizmiştir.
IV	Güney Amerika'daki gezilerinde bitki örtüsü, iklim ve yükselti arasındaki ilişkiyi ölçümlerle ortaya koymuş; modern coğrafyanın kurucularından sayılır.
V	Bilinen yerlerin enlem ve boylamlarını listeleyen, dünya haritalarıyla birlikte yüzyıllarca kullanılan *Coğrafya* adlı eseri yazmıştır.
VI	Dünya'nın yarıçapını kendi geliştirdiği bir yöntemle ölçmüş; Hindistan'ı tanıtan eseriyle tanınır.

4.1. Her karttaki bilginin hangi bilim insanına ait olduğunu ve bu bilim insanının yaşadığı **tarihî çağı** aşağıdaki tabloya yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

Kart	Bilim insanı	Çağ
I		
II		
III		
IV		
V		
VI		

4.2. Orta Çağ'da Müslüman bilginlerin coğrafya bilimine büyük katkı yapmasında etkili olan ihtiyaç ya da gelişmelerden **iki** tanesini yazınız.

5. Bir öğrenci, bir doğa koruma alanının **1/50.000** ölçekli haritası üzerinde aşağıdaki ölçümleri yapmıştır.

Ölçülen	Haritadaki değer
Gölün en uzun yerinin uzunluğu	6 cm
İki ziyaretçi tesisi arasındaki yürüyüş parkurunun uzunluğu	18 cm
Orman alanı	4 cm^2

5.1. Yürüyüş parkurunun gerçek uzunluğu kaç kilometredir? İşleminizi gösteriniz.

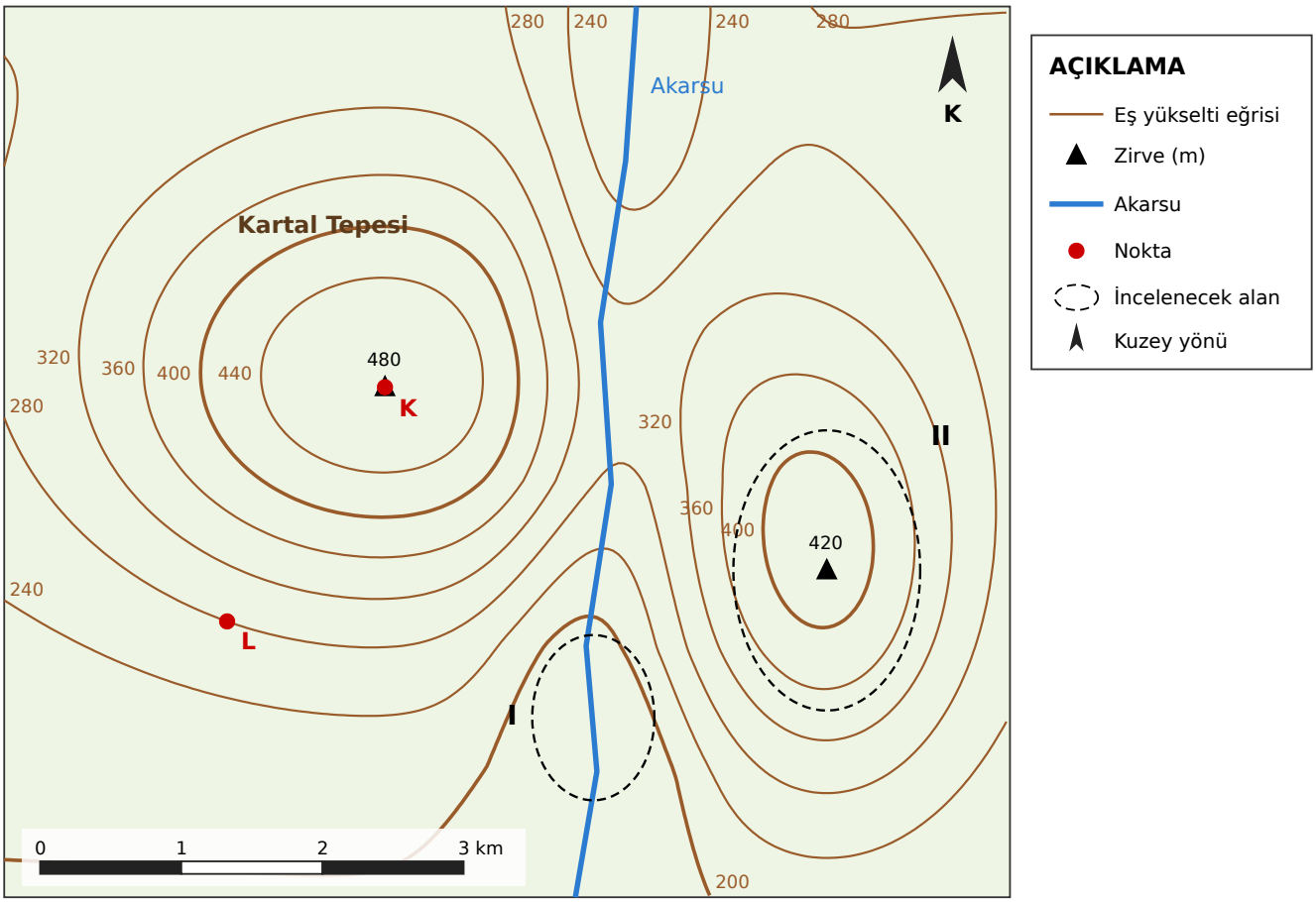
5.2. Orman alanının gerçek büyüklüğü kaç kilometrekaredir? İşleminizi gösteriniz.

5.3. Aynı alan **1/200.000** ölçekli bir haritada çizilseydi gölün uzunluğu kaç santimetre olurdu? Bu iki haritadan hangisinde ayrıntı daha fazladır? Nedenini yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6. Şekil 1'de kurgusal bir arazinin topoğrafya haritası verilmiştir. Haritadan yararlanarak soruları cevaplayınız.

Şekil 1. Kurgusal bir arazinin topoğrafya haritası

6.1. Haritada eş yükselti eğrileri kaç metrede bir geçirilmiştir? L noktasının yükseltisi kaç metredir?

6.2. Akarsu hangi yöne doğru akmaktadır? Haritadaki kanıtla gerekçelendiriniz.

6.3. K ve L noktaları arasındaki kuş uçuşu uzaklık kaç kilometredir? K noktasından L noktasına doğru ortalama eğim yüzde kaçtır? İşleminizi gösteriniz.

6.4. Haritada I ve II ile gösterilen alanlardaki yer şekillerinin adını yazınız. Her birini eş yükselti eğrilerinin bu alanlardaki biçimiyle gerekçelendiriniz.

7. Türkiye'nin coğrafi konumuyla ilgili bazı ifadeler aşağıda numaralanmıştır.

- **I.** Türkiye'de güneş ışınları yıl boyunca hiçbir zaman dik açıyla düşmez.
- **II.** Karadeniz'e kıyısı olan ülkelerin gemileri açık denizlere Türk boğazlarından geçerek ulaşır.
- **III.** Türkiye'nin en doğusunda güneş, en batısına göre yaklaşık 76 dakika önce doğar.
- **IV.** Türkiye; Asya, Avrupa ve Afrika arasındaki hava, kara ve deniz ulaşım yollarının kesişim alanındadır.
- **V.** Türkiye'de yaz aylarında gündüzler gecelerden uzundur.
- **VI.** Türkiye, komşularının birçoğuyla ortak tarih ve kültür bağlarına sahiptir.

7.1. Her ifadenin Türkiye'nin **mutlak** konumuyla mı **göreceli** konumuyla mı ilgili olduğunu aşağıdaki tabloya yazınız.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

No	Mutlak / Göreceli
I	
II	
III	
IV	
V	
VI	

7.2. Türkiye'de ulusal saat, 45° doğu meridyeninin yerel saatine göre ayarlanmıştır. Ulusal saat 09.00 iken yaklaşık 27° doğu meridyeni üzerindeki Edirne'de yerel saat kaçtır? İşleminizi gösteriniz.

7.3. Göreceli konum zaman içinde değişebilir. Türkiye'nin göreceli konumunda son yüzyılda değişen bir özelliği örnek vererek açıklayınız.

Puanlama anahtarı ve örnek cevaplar Dubba'nın hazırladığı örneklerdir; resmî değerlendirme ölçütleri ODSGM ve okulun tarafından belirlenir.

Soru – Öğrenme Çıktısı – Beceri

Soru	Öğrenme çıktısı	Beceri
1	COĞ.9.1.1. Coğrafya biliminin konusu ve bölümlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
2	COĞ.9.1.1. Coğrafya biliminin konusu ve bölümlerini çözümleyebilme	KB2.4. Çözümleme
3	COĞ.9.1.2. Örnek olay, olgu veya konu üzerinden mekânsal düşünme ile coğrafya öğrenmenin önemini çözümleyebilme	SBAB7. Mekânsal Düşünme; KB2.4. Çözümleme
4	COĞ.9.1.3. Coğrafya biliminin gelişimi hakkında bilgi toplayabilme	KB2.8. Bilgi Toplama
5	COĞ.9.2.1. Harita uygulamaları yapabilme	SBAB10. Harita
6	COĞ.9.2.1. Harita uygulamaları yapabilme	SBAB10. Harita
7	COĞ.9.2.2. Türkiye'nin konum özelliklerini algılayabilme	SBAB7.1. Konum Algılama

Puanlama Tablosu

1.1	1.2	2.1	2.2	3.1	3.2	4.1	4.2	5.1	5.2	5.3	6.1	6.2	6.3	6.4	7.1	7.2	7.3	Toplam
6	6	9	4	6	5	12	4	4	4	4	4	5	6	4	9	5	3	100

Çözümler ve Puanlama Anahtarı

1.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Her doğru satır 1 puan: I doğal (akarsuyun biriktirmesi, delta oluşumu); II doğal (göl, sazlık); III beşerî (tarım, sulama); IV doğal (iklim); V beşerî (yerleşme, liman); VI beşerî (turizm). **KISMİ PUAN:** Her doğru satır 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da tümü yanlış.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

1.2. TAM PUAN (6 PUAN)

Her uzman için 3 puan (alt dal adı 1, inceleyeceği konu 2). Kabul edilen alt dallar ve inceleme konuları: hidrografya → göllerin su seviyesi, kanallarla ırmaktan çekilen su, göllerin beslenmesi; biyocoğrafya → sazlık ve göçmen kuş topluluklarının dağılışı, sayısındaki değişim; klimatoloji → yağış ve sıcaklıktaki değişim; ekonomik coğrafya → tarım ve sulamanın suya etkisi; yerleşme coğrafyası → yazlık sitelerin sazlık alanlara yayılması; jeomorfoloji → delta ve kumulların ilerlemesiyle göllerin dolması. İki uygun alt dal ve konuları tam puan. **KISMİ PUAN:** Alt dal doğru, inceleme konusu yazılmamış ya da sorunla ilişkisizse 1 puan. **SIFIR PUAN:** Coğrafya alt dalı olmayan bilimler (biyoloji, kimya vb.) ya da boş.

2.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Hatalı satırlar I, III ve V; her satır için tespit 1 puan, düzeltme 2 puan. I: Klimatolojinin inceleme konusu atmosfer, hava olayları ve iklimdir (yer şekilleri jeomorfolojinin konusudur). III: Nüfus coğrafyası demografi ve istatistikle etkileşim içindedir (arkeoloji yerleşme coğrafyasıyla ilişkilidir). V: Biyocoğrafyanın inceleme konusu bitki ve hayvan topluluklarının dağılışıdır (toprakların oluşumu ve dağılışı toprak coğrafyasının konusudur). **KISMİ PUAN:** Hatalı satır doğru bulunup düzeltme yanlışsa 1 puan; düzeltmede yalnız hatalı hücre belirtilip doğrusu yazılmazsa 2 puan. **SIFIR PUAN:** Doğru satırları (II, IV, VI) hatalı göstermek ya da boş.

2.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Her teknik 2 puan (ad 1, kullanım 1). Kabul edilenler: uzaktan algılama → farklı yıllara ait uydu görüntülerinde orman sınırlarını karşılaştırma; coğrafi bilgi sistemleri (CBS) → orman alanı katmanlarını üst üste koyup değişimi hesaplama ve haritalama; haritalama → iki yılın orman haritasını çizip karşılaştırma; niceleme (istatistik) → orman alanı verilerinin yıllara göre tablo/grafikle çözümlenmesi. **KISMİ PUAN:** Teknik adı doğru, kullanımı açıklanmamışsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da teknik olmayan ifadeler.

3.1. TAM PUAN (6 PUAN)

Her ilişki 3 puan. Kabul edilenler: köydeki kuyular ile yukarıdaki ovadaki kuyuların aynı yer altı suyunu paylaşması (farklı yerler arasındaki bağlantı; bir yerde çekilen suyun başka bir yerde eksilmesi); havzayı besleyen dağlık alandaki kar yağışı azalmasının aşağıdaki kuyuları etkilemesi (uzak mekânlar arasındaki neden–sonuç ilişkisi); ovada sulu tarıma geçişle su çekiminin zaman içinde artması (mekânın zamanla değişimi); sorunun köyle sınırlı olmayıp havza ölçeğinde olması (ölçek). Her ilişki metindeki bilgiyle ilişkilendirilerek açıklanmalıdır. **KISMİ PUAN:** İlişki adı verilip metinle bağ kurulmazsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da mekânla ilgisi olmayan cevap.

3.2. TAM PUAN (5 PUAN)

Açıklama (3 puan): Daha derin kuyu, köyün su sorununun kaynağını (havzadaki aşırı su çekimi ve beslenmenin azalması) ortadan kaldırmaz; aynı yer altı suyu havza genelinde azalmaya devam ettiği için yeni kuyu da zamanla kurur. Öneri (2 puan): havza genelinde yer altı suyu çekiminin sınırlandırılması / kuyu açmanın izne bağlanması; ovada az su isteyen ürünlere ve damla sulamaya geçilmesi; yer altı suyunu besleyecek yağmur suyu hasadı ve göletler; havza ölçeğinde su yönetimi planı. Uygun bir öneri tam puan. **KISMİ PUAN:** Açıklama genel ("su azalır") ifadeyle sınırlıysa 1 puan; öneri havzayla ilişkisizse 0. **SIFIR PUAN:** Boş ya da daha derin kuyuyu kalıcı çözüm sayan cevap.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

4.1. TAM PUAN (12 PUAN)

Her kart 2 puan (bilim insanı 1, çağ 1): I Eratosthenes – Eski Çağ; II Muhammed İdrisi – Orta Çağ; III Piri Reis – Yeni Çağ; IV Alexander von Humboldt – Yakın Çağ; V Batlamyus – Eski Çağ; VI Biruni – Orta Çağ. **KISMİ PUAN:** Yalnız bilim insanı ya da yalnız çağ doğruysa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da tümü yanlış.

4.2. TAM PUAN (4 PUAN)

Her biri 2 puan: namaz vakitlerinin ve kıble yönünün belirlenmesi; oruç sürelerinin ve hac yollarının belirlenmesi; İpek Yolu ve Baharat Yolu ticaretinin ülkeler arası ilişkileri geliştirmesi; büyük göç hareketleri; matematik ve astronomi alanındaki çalışmalar. **KISMİ PUAN:** Her doğru etken 2 puan. **SIFIR PUAN:** Başka çağlara ait etkenler (sömürgecilik, Sanayi Devrimi) ya da boş.

5.1. TAM PUAN (4 PUAN)

18 cm × 50.000 = 900.000 cm = 9 km (işlem 2 puan, sonuç 2 puan). **KISMİ PUAN:** Yalnız doğru sonuç 2 puan; işlem doğru, birim çevirisi hatalıysa 2 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

5.2. TAM PUAN (4 PUAN)

1 cm = 0,5 km olduğundan 1 cm^2 = 0,25 km^2; 4 × 0,25 = 1 km^2 (işlem 2 puan, sonuç 2 puan). Eşdeğer yol: 4 cm^2 × $(50.000)^2$ = 10^{10} cm^2 = 1 km^2. **KISMİ PUAN:** Yalnız doğru sonuç 2 puan; alanı uzunluk gibi tek kez çarpan (2 km^2) cevap 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

5.3. TAM PUAN (4 PUAN)

Gölün gerçek uzunluğu 6 × 50.000 = 300.000 cm = 3 km; 1/200.000 ölçekli haritada 300.000 / 200.000 = 1,5 cm (2 puan). Ayrıntı 1/50.000 ölçekli haritada fazladır; çünkü paydası küçük (büyük ölçekli) haritada küçültme oranı azdır ve aynı alan daha geniş çizildiği için daha çok ayrıntı gösterilir (2 puan). **KISMİ PUAN:** Harita doğru seçilip neden yazılmazsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

6.1. TAM PUAN (4 PUAN)

Eğri aralığı 40 m (2 puan); L noktası 280 m (2 puan). **KISMİ PUAN:** Aralık için "ardışık eğriler arası fark" açıklaması verilip değer yanlışsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da her ikisi yanlış.

6.2. TAM PUAN (5 PUAN)

Kuzeyden güneye doğru akar (2 puan). Gerekçe (3 puan): akarsu yatağını kesen eş yükselti eğrileri kuzeye (yukarı çığırına) doğru V biçiminde bükülür; V'nin sivri ucu yüksek tarafı gösterir, akarsu yüksekten alçağa aktığı için güneye akar. Eğri değerlerinin kuzeyden güneye azalması (240 → 200) da kabul edilir. **KISMİ PUAN:** Yön doğru, gerekçe yalnız "aşağı doğru akar" biçimindeyse 2 puan. **SIFIR PUAN:** Güneyden kuzeye.

6.3. TAM PUAN (6 PUAN)

Uzaklık 2 km (2 puan; ölçek çubuğunda iki bölme). Eğim (4 puan): yükselti farkı 480 − 280 = 200 m; yatay uzaklık 2 km = 2.000 m; eğim = 200 / 2.000 × 100 = %10. **KISMİ PUAN:** 1,8–2,2 km arası değer kabul; eğim işleminde birim çevirisi hatalıysa (ör. %0,1 ya da %100) 2 puan; yalnız doğru eğim sonucu 2 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

© 2026 Dubba · Tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde bedelsiz dağıtılabilir; satılamaz, ticari amaçla kullanılamaz. dubba.com.tr/telif

6.4. TAM PUAN (4 PUAN)

I: vadi (1 puan) — eş yükselti eğrileri akarsu boyunca V biçiminde içeri bükülür, V'nin ucu yukarı çığıra bakar (1 puan). II: tepe (doruk) (1 puan) — iç içe kapalı eğriler merkeze doğru artar, en dar halkanın içinde zirve (420 m) bulunur (1 puan). **KISMİ PUAN:** Yer şekli adı doğru, gerekçe eksikse her biri 1 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz yer şekilleri.

7.1. TAM PUAN (9 PUAN)

Her doğru satır 1,5 puan: I mutlak (dönenceler dışında, orta kuşakta yer alması); II göreceli (boğazlara sahip olması); III mutlak (26°–45° doğu meridyenleri arasında yer alması); IV göreceli (kıtalar arasındaki konumu); V mutlak (kuzey yarım kürede yer alması); VI göreceli (komşularıyla ilişkileri). **KISMİ PUAN:** Her doğru satır 1,5 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da tümü yanlış.

7.2. TAM PUAN (5 PUAN)

45° − 27° = 18° (1 puan); 18 × 4 dakika = 72 dakika = 1 saat 12 dakika (2 puan); Edirne, 45° meridyeninin batısında olduğu için yerel saati geridir: 09.00 − 1.12 = 07.48 (2 puan). **KISMİ PUAN:** İşlem doğru, yön hatası (10.12) 3 puan; yalnız sonuç 2 puan. **SIFIR PUAN:** Boş ya da ilgisiz.

7.3. TAM PUAN (3 PUAN)

Örnekler: Hazar ve Orta Doğu enerji kaynaklarını Avrupa'ya taşıyan boru hatlarının yapılmasıyla enerji koridoru hâline gelmesi; Sovyetler Birliği'nin dağılmasıyla kuzey ve doğu komşularının değişmesi; hava ulaşımının gelişmesiyle kıtalar arası aktarma merkezi olması. Özellik ve değişimin birlikte açıklanması tam puan. **KISMİ PUAN:** Özellik yazılıp zamanla değiştiği açıklanmazsa 1 puan. **SIFIR PUAN:** Mutlak konum özelliği yazmak ya da boş.

© 2026 Dubba. Bu yazılının soruları, şekilleri, puanlama anahtarı ve çözümleri Dubba'nın özgün eseridir (5846 sayılı FSEK); tüm hakları saklıdır. Bütün hâlde ve değiştirilmeden çoğaltıp öğrencilere, sınıflara, okullara ve kurslara bedelsiz dağıtabilirsin; satılamaz, ücretli bir ürün ya da hizmette kullanılamaz, ticari amaçla kullanılamaz, başka sitede barındırılamaz, kaynak dubba.com.tr gösterilir. Telif Politikası 3. madde: dubba.com.tr/telif